

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.

Landet bortom horisonten

Med sin avhandling med ovanstående titel som utgångspunkt talade Thomas Petersson på Östtimorkommitténs och Föreningen ett fritt Papuas årsmöte den 14 mars om hur svenska medier rapporterade om Västpapua under åren 1959-2009. Thomas arbetade från början som journalist på lokaltidningar, men ville göra mer än rutinjournalistik och reste därför på grund av sitt intresse för ön Nya Guinea 1996 till Papua Nya Guinea som ryggsäcksturist. Där träffade han flyktingar från Västpapua och blev mer intresserad av konflikten i området.

Underlaget för avhandlingen har Thomas hittat via Bibliotekstjänst, digitala arkiv, mikrofilm på Kungliga biblioteket samt DN:s och Expressens klipparkiv. Även om dessa arkiv inte är heltäckande omfattar de en avsevärd del av pressbevakningen. Rapporteringen kan indelas i rese- och utrikesjournalistik.

Under 1960-talet publicerades 300 av sammanlagt 387 artiklar under åren 1959-2009. Allra mest skrevs det under åren 1961-1962, då ett krigshot i Västpapua målades upp. Sedan upphörde rapporteringen efter New York-överenskommelsen mellan Nederländerna och Indonesien om området som innebar att en folkomröstning skulle hållas efter sex år för att avgöra dess status. Det rapporterades en del om folkomröstningen 1969 och journalisterna visste att den var regisserad. Därefter var det enda som dök upp i pressen en TT-notis vardera under 1970-talet respektive 1980-talet. Under en tid då de allvarligaste övergreppen begicks i Västpapua styrdes rapporteringen av de etablerade mediernas elit- och stormaktsperspektiv. Konkret innebar detta att svenska medier följde vad internationella nyhetsbyråer med säte i bland annat London och New York skrev.

Den första maj 1963 tog Indonesien över styret i Västpapua och allt sedan dess har man inte velat släppa in journalister som ägnar sig åt kritiskt granskande journalistik. Under 1970-talet öppnades området för turism och 1976 publicerade *Kvällsposten* sex reportage av en journalist som hade rest i upptäcktsresanden Sten Bergmans fotspår. Det var första gången sådana reportage publicerades och till innehållet hörde bland annat kannibalism. Vidare förekom rubriken "Välkommen till stenåldern" som också dök upp under 1990-talet, då fler resereportage publicerades än under 1980-talet. Temat att söka efter stenåldern har bestått under 2000-talet. Resereportagen har varit relativt få under 2000-talet jämfört med 1990-talet. Ett standardinslag i resereportagen är penisfodral.

Frågestund

Det blev en kraftig uppgång i rapporteringen om Västpapua från och med 1996-1997, bland annat på grund av president Suhartos avgång 1998. Resejournalistiken från området präglas av stereotyper som stenålder och penisfodral, vilket gör det svårt för utlänningar att skapa relationer med folket – det blir ett "videm-tänkande". Det har blivit en primitiv inramning av västpapuanerna, något som jämte deras ringa antal lett till omvärldens ringa intresse för Västpapuafrågan. Sten Bergman är ett stort namn än idag, men både han och Etnografiska museet har bidragit till att sprida myter om Nya Guinea. Thomas studie är den första av sitt slag i Sverige. Det fanns ej utrymme för att inkludera radion i den. En sammanfattning av avhandlingen ska under året publiceras i en tidskrift i Nya Zeeland.

Gabriel Jonsson